

Становище за дисертационния труд на доц. д-р Веселин Иванов Тепавичаров, „Политическа антропология на привържениците на СДС“, представен за присъждане на научната степен „Доктор на науките за културата“ по професионалното направление 3.1. „Социология, антропология и науки за културата“

Дългогодишната наша професионална свързаност и колегиалните ни отношения са общата рамка на моето възприемане на дисертацията на Веселин Тепавичаров; трудът „Политическа антропология на привържениците на СДС“ се разполага върху осведомеността ми за неговото съвкупно творческо дело, изградено през времето. Като довод за независимостта на изложеното тук становище обаче, нека бъде направено и уточнението, че работещи в различни направления, нямам съавторски публикации с дисертанта, колективни участия в общи изследователски проекти, нито пък сътрудничество по каквито и да било други съвместни начинания.

През тези, доста вече, години, можах да се убедя в съсредоточеността, последователността и неотклонността на неговите изследователски усилия, в способността му за творчество и неговите възможности да разработва нови научни подходи и постига нови решения; изминатият път го представя убедително в обсъжданото сега произведение като завършен учен и влиятелен в практическите си изяви експерт в сложното по своя статус, гранично между научното аналитично мислене и практическото, теренното, действие, неразделно същевременно, научно поле, „Политическа антропология“. Нещо повече, изследването „Политическа антропология на привържениците на СДС“ доказва наред с рационалния статус на знанието, наред с безспорната обективност и точност на приложения научен метод, ефективността на проведения в него подход към човека, обект на самото изследване, осъщественият, по думите на Тепавичаров, „хуманен подход“, който превръща самата наука в носител и средство за въздействие на хуманността, толерантността и доверието към човешките различия; подход, постигащ жива взаимна човешка връзка в акта на узнаване и проумяване на индивидуалната човешка ситуация, подход на екзистенциална причастност при вникването в нея...

Бидейки реконструкция на състоянието на политическата култура трудът се доказва най-напред чрез проведеното систематично издирване и организация на емпирични данни, неизвестни в огромната си част, и не свързани преди него в обща линия. Обработеният гигантски емпиричен материал се помества в широкото пространство от автентични исторически свидетелства за миналото, прехожда през наблюдения на съвременността из многобройни етнографски терени, през антропологически обзори на интервюта и биографични разкази и стига до текущите известия из модерните информационни канали – радиа, телевизии, вестници, публикации, електронни сайтове, актуална документация и пр. Зад всички тях прозира десетилетна работа, трудоемка, погълнала големи усилия и осъществена до края в постигнатото описание и анализ, в проведената новаторска антропология на всекидневния политически живот у нас в процеса на неговото „дълго състояване“ през модерната епоха и в преките му проекции в десетилетията по границата между 20 и 21 век.

Структурата на обсъжданото изследване е резултат на задълбоченото познаване и разбирането на дисертанта, както на мащабите и значението на съвременните политически феномени сами по себе си, така и на и мястото на историческия, социалния и икономическия контекст в проявлението им в нашата съвременност; от това разбиране са обособени и сложно учленени вътрешните дялове на завършеното научно произведение.

Изследването се разгръща по линията на установяване, доказване и систематизация на интензивността на политическата идентичност, разпознавана според нивата на нейната емоционална изява в човешкото поведение. Авторът разработва оригинална собствена техника на общуване с респондентите, даваща възможност да бъде установена принадлежността на отделния събеседник към обща политическа група или свързаността му към по-тясна, активното му пребиваване му в „по-плътна“ политическа субкултурна общност. В това отношение Веселин Тепавичаров създава сложно нюансирано възприятие на политическите групи и доказва убедително основанията за съществуването на тяхната груповост: той показва и анализира хората с положително отношение към социалистическото минало („носталгици“), „сталинисти“, „търсачите на подходящия

политически лидер“, „десни демократи“, стига пределна дълбочина при излагането на структурата и „родовите“ връзки на шумното и несговорчиво „синьо политическо семейство“ – Съюзът на демократичните сили с вътрешните си субгрупи, субкултурни пластове и прослойки, открива проникновено енергиите и напреженията в политическата общност на българите мюсюлмани, бележи латентни политически групи с ниска степен на интензивност политическата им идентичност... Особено достойнство на дисертационното изследване е разбирането на отделните политически групи и субкултурни политически общности в единството им на единна национална политическа култура.

В конкретния план на изследването, изразено в заглавието му, Веселин Тепавичаров представя оригинална цялостна версия за историческата генеалогия, идейният и социалният произход на Съюза на демократичните сили, символният капитал на тази политическа общност, смисълът на нейните изяви на българската политическа сцена, манталитетът на привържениците му в контекста на постигнатата демократизация на българското общество, политическото му настояще и перспективи.

Към основните аргументи в становището си бих добавил още и отличните си впечатления от самопреценката на дисертанта за неговите собствени приноси. Веселин Тепавичаров аргументира действително направеното от него с ясно разбиране и с убедителни доводи обосновава очертаната от него нова изследователска картина. Авторефератът може да бъде приет като представителен за неговия труд – издържан в стилистиката на изложението от основното произведение, той сменя в концентриран вид и дава точна представа за широката източникова основа на изследването, теренните методи и аналитичните техники, проведени в него, точна представа за дълбочината и значимостта на крайните изводи.

Дисертационният труд е несъмнено постижение, изследване със значими приноси; затова и с пълна убеденост със завършващите становището ми думи, призовавам уважаемото Научно жури да гласува без колебание с “ДА” за присъждането на Веселин Тепавичаров образователната и научна степен “Доктор на науките за културата” Проф. днк Иван Еленков

25 август 2016 г.

София